

Nadifa's autobiography

Надифæйы автобиографи

Автобиография Надифы

Nadifa

Надифа

1.1 Мæ мад æмæ мæ фыд уыдысты Хуыцаумæ
mæ= мад æмæ мæ= фыд уыд -ысты Хуыцау -мæ
POSS.1SG= mother and POSS.1SG= father be PST.INTR.3PL god ALL

кувæг адæм .
кув -æг адæм
pray PTCP.PRS people

My father and mother were pious people.

1.2 Хуыцауæн куывтой , Хуыцауæн лæгъстæ кодтой .
Хуыцау -æн куывт -ой , Хуыцау -æн лæгъстæ код -т -ой
god DAT pray PST.TR.3PL god DAT petition do TR PST.TR.3PL

They prayed to God, petitioned Him.

1.3 Æмæ сын уыдис фондз лæппуйы æмæ цыппар
æмæ =сын уыд -ис фондз лæппу -йы æмæ цыппар
and =3PL.ENCL.DAT be PST.INTR.3SG five boy GEN and four

чызджы .

чыздж -ы
girl GEN

And they had 5 sons and 4 daughters.

1.4 Æмæ цардысты , хъомыл сæ кодтой уæззау
æмæ цард -ысты хъомыл =сæ код -т -ой уæззау
and live PST.INTR.3PL grown-up =3PL.ENCL.GEN do TR PST.TR.3PL hard

фадатты , зын фадатты .
фадат -т -ы зын фадат -т -ы
condition PL INESS hard condition PL INESS

And they lived, upbrought them in hard, difficult conditions.

1.5 Фæлæ сæ уæддæр схъомыл кодтой мæ мад
фæлæ =сæ уæддæр с- хъомыл код -т -ой мæ= мад
but =3PL.ENCL.GEN still PV grown-up do TR PST.TR.3PL POSS.1SG= mother

æмæ мæ фыд .
æмæ мæ= фыд
and POSS.1SG= father

But nevertheless they have brought them up, my mother and father.

1.6 Стæй куы схъомыл сты уæд рæстæг рацыди æвзæр
стæй куы с- хъомыл сты уæд рæстæг ра- цыд -и æвзæр
then if PV grown-up be.PRS.3PL then time PV go PST.INTR.3SG bad

рæстæджытæ .

рæстæдж -ыт -æ
time PL NOM

Then, after they had grown up, a time came, bad times.

1.7 **Чи мæлгæ чи ... æмæ нæ ничи уал**
 чи мæл -гæ чи æмæ =нæ ничи уал
 who die CONV who and =1PL.ENCL.ABL nobody more

баззаци

ба- ззад -и

PV stay PST.INTR.3SG

Someone died, someone... and no one from us remains anymore.

1.8 **Баззастæм ма дыууæ хойы æмæ иунæг æфсымæр**
 ба- ззад -ыстæм =ма дыууæ хо -йы æмæ иунæг æфсымæр
 PV stay PST.INTR.1PL =yet two sister GEN and single brother

We have remained two sisters and one brother.

1.9 **Уыдон дæр стæм мæнæ калекæтæ , нæ бæззæм**
 уыдон =дæр стæм мæнæ калекæ -т -æ нæ бæзз -æм
 DemDist.PL.NOM =PTCL be.1PL there,that.is cripple PL NOM NEG be.fit PRS.1PL

They and us are also crippled people, we are not fit for anything.

1.10 **Дарддæр та цæрæм мæнæ ам алчи**
 дард -дæр =та цæр -æм мæнæ ам алчи
 distant COMPAR =CONTR live PRS.1PL there,that.is DemProx.IN every

нæ цæры
 =нæ цæр -ы
 =1PL.ENCL.ABL live PRS.3SG

But we continue to live, each of us lives here.

1.11 **Мæ кусæм , фыдæбон кæнæм , гъер цы бакæнæм**
 мæ кус -æм фыдæбон кæн -æм гъер цы ба- кæн -æм
 and work PRS.1PL suffering do PRS.1PL now what PV do SBJV.1PL

уæдæ æндæр хуыздæр гæнæн нæй
 уæдæ æндæр хуыздæр гæнæн нæй
 so other better possibility EXST.NEG

We work, and we struggle, what else do we have to do? - We have no better possibility.

1.12 **Æнæкусгæйæ ницы и , куы мит уары , куы хур**
 æнæ= кус -гæ -йæ ницы и куы мит уар -ы куы хур
 without= work CONV ABL nothing EXST if snow fall PRS.3SG if sun

ракæсы , æмæ нын ацы аз у тынг æвзæр
 ра- кæс -ы æмæ =нын ацы аз у тынг æвзæр
 PV look PRS.3SG and =1PL.ENCL.DAT DemProx year be.PRS.3SG very bad

аз

аз

year

Without work there is nothing, sometimes snow falls, sometimes the sun shines, but for us this year is a very bad year.

1.13 **Мит нæм тынг бирæ æруарыди , метрæй**
 мит =нæм тынг бирæ æр- уарыд -и метр -æй
 snow =1PL.ENCL.ALL very a.lot.of PV fall PST.INTR.3SG metre ABL

фылдæр

фылдæр

more

A lot of snow fell out here, more than a metre [high].

1.14 Гъемæ уыйимæ тох кæнæм , уыцы митимæ , афтæ
 гъемæ уый -имæ тох кæн -æм уыцы мит -имæ афтæ
 so DemDist.NOM COMIT struggle do PRS.1PL that snow COMIT so

фыдæбон кæнæм , æндæр нæ зонын дарддæр ма
 фыдæбон кæн -æм æндæр нæ зон -ын дард -дæр =ма
 suffering do PRS.1PL other NEG know PRS.1SG distant COMPAR =yet

дын цы радзурон .
 =дын цы ра- дзур -он
 =2SG.ENCL.DAT what PV talk SBJV.1SG

And so we struggle, I don't know what else to tell you.

1.15 Фыдæбон кæнæм , гьер цæрæм нæхи фæллойæ
 фыдæбон кæн -æм гьер цæр -æм нæ= хи фæллой -йæ
 suffering do PRS.1PL now live PRS.1PL POSS.1PL= REFL.GEN work ABL

, къæбæр нæхæдæг кæнæм , афтæмæй цæрæм , фос дарæм
 къæбæр нæхæдæг кæн -æм афтæмæй цæр -æм фос дар -æм
 living ourself do PRS.1PL so live PRS.1PL cattle hold,keep PRS.1PL

æмæ уыдонимæ тухи кæнæм .

æмæ уыдон -имæ тухи кæн -æм
 and DemDist.PL.NOM COMIT suffering do PRS.1PL

We struggle, well we live by our work, we bake bread ourselves, and so we live, we keep cattle and struggle with them.